

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Kiadó hivatal:

Középutca, Stein J. könyvkereskedése.

Szerkesztői szállás:

belső-szénutca 131. szám.

Hirdetési ár: 5 hasábos garmond sorért 1-azor 7 kr., 2-azor 6 kr., 3-azor 5 kr., s minden hirdetés után 30 kr. blyegdíj.

Hirdetések felvételnek Bécsben Oppelk Alajonál (Wollzeile 22. sz.) J. Haasenstein és Voglernél (Wollzeile 9. sz.).

Pesten: Zeisler M. hirdetés felvételi irodájában (Königsgasse Nr. 60.)

Nyilvántartási cikkek sora után 20 kr. előleg befizetés mellett a szerkesztőséghez csimzendők.

Előfizetés a hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

A lap hetenkint háromszor, u. m.

kedd, csütörtökön és szombaton reggel.

Előfizetési ár:

egész évre 12 ft, fél évre 6 ft, évnegyedre 3 ft.

Előfizetési felhívás

„K. KÖZLÖNY”

október—decemberi folyamára.

Egy évre 12 forint o. ért.

Fél évre 6 „ „ „

Évnegyedre 3 „ „ „

Egy órára 1 „ „ „

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Jánoshoz (bel-középutca Stein könyvkereskedése) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

Horvátország képviselői a magyar parlamentben.

Megható jelenet folyt le e hó 24-kén a magyar országgyűlésen.

Két testvérmegzet ölekezett.

A horvát országgyűlés képviselői foglalták el helyeiket a magyar képviselőházban s nyújták jobbukat küldöik nevében a magyar nemzetnek; melynek képviselői állva s viharos éljenek közt fogadták a kibékülés hírnökeit.

Századokig élt a két nemzet, horvát és magyar testvéri egyetértésben, együtt érte jó és bal szerencse, vihar és derű. És századokon át nem hiányoztak, kik az egyetértés magvát hinték a testvérek közé, az utóbbi 20 év különösen jól termett s a konkolyhintók ajkán a káröröm diadalmosolya ül, midőn fölemelkedik a testvéri szeretet s karöltve a józan észszel és biggadt megfontolással végkép visszaveri a kaján mosolyt.

Üdvözljük horvát testvéreinket a magyar állam képviselőházában.

Horvátország nevében Zuvics József beszélt, magyar nyelven tartott s az őszinte kibékülés szellemétől ragyogó beszéde a következő:

„Tisztelt ház! (Nagy éljenzés.) Üdvözlötök, uraim! Horvát-Szlavonország képviselői azon rokonszenvenvel tisztelik, a mely a közönlünk újonnan kötött közjogi frigynek kitűnhetetlen jelvénye.

Azon nép, a melyet követségaimmal képviselve, ma lépett be először a közös törvényhozás szent terembe; adja az örökké való gondviselés, hogy e két nemzet működésének és céljainak közössége soha meg ne szűnjön.

Ezen közösség, hosszú szomorú idők lefolyta után ismét életelést keltett azáltal, hogy a törvény méltósága visszaállított, visszahelyeztetett pedig a dicső magyar nemzet erélyessége és következetes jelleműsége által az országgyűlés ismét, mélyen tisztelt nagy államfőnk bűles vezénylete alatt, s ha Urunk Királyunk ezen szomorú multra ráborít az engedékenység és kegyelem fátylát, akkor hazám képviselői polgári kötelességüknek tartják, ezen szomorú multra vonatkozó emléket a feledé kenység örvényébe temetni el.

Legyenek meggyőződve uraim! hogy Horvát-Szlavonország képviselői mindig a becsület és törvényesség ösvényén találkozzanak; legyenek meggyőződve, hogy édes hazám képviselői szakadatlanul és kivétel nélkül ott lesznek: a hol a socialis rend, a baka s népe józanul, biggadtan fel-fogott érdekei, a magyar szent korona egysége, védelme és alkotmányos kormány őszinte és törvényszabta törekvései vezérlelik a tényezőket, teremtik a tényeket.

Áldja meg az isten koronás fejedelmünket és forrón szeretett közös Hazáinkat!

Azonban, hogy az öröm valahogy teljes ne legyen, gondoskodott Maczellárius úr; s alig hangzék el a leirhatlan lelkesedés viharos éljene, feláll s törvénytelennek nevezi az erdélyi uniót.

Ürömcsepp volt az öröm-pohárban; de, hogy azt megkeseríteni képes nem volt, arról meggyőződhetnek az arra törők.

Horvátországnak is voltak Maczelláriusi, s a jelen percz mégis bekövetkezett.

A vörös-könyvről.

□ Közös külügyünk ismét vörös-könyvet tett le a Pesten tanácskozó delegatiónk asztalára. A külügyminiszterium eme érdekes füzetében találunk némileg tájékoztató bevezetést; érintve vannak: a német-honi ügyek, a monarchia bel- és hitelügyi átalakulásának hatása a külföldre, az észak-schleswigi ügy, s az id. spanyol kormány-nyal szemben elfoglalt állás; de mélyen hallgat a vörös-könyv az európai égető kérdésekről, úgy, hogy a bevezetés átolvasása, s a 139 darabra terjedő okmány-gyűjtemény átlapozása után sem tudhatjuk: félhetünk-e még mindig a végzeteljes francia-porosz összeütközéstől, avagy az angol közbenjárás képes lesz annak élet eltompítani? Nagy részben homály fedi a közös külügy német politikájának fő rugóit; nem látjuk be, mily állást foglal az osztrák-magyar monarchiával szemben Oroszország; végül tájékoztatlanul maradunk a felől is, mily úton-módon remélhető a concordatum-kérdés megoldása.

A diplomatiái működés szálait Beust báró sem fedi fel a delegatiónk szemei előtt. De ez nemcsak az osztrák-magyar diplomatiái örökös szokása, így tesznek az angol miniszterek is: a szőnyegen levő kényes kérdéseket minden oldalról megvilágító jegyzékeket, okmányokat titokban tartják, a dolgok sarkát képező szóbeli eszmecseréket s ezekről bizalmasan irt követi jelentéseket elhallgatják, mert hát úgy kívánja ezt a nemzetközi levelezések és értekezések európaszerte divó titokszere. Nincs ki azt állíthatná, avagy ha állítja, be is bizonyíthatná, hogy az internationalis ügyek és kérdések körüli sötétben járás és vezetés, a népek érdekeire nézve mindig hasznos lenne; hisz hányszor ébrednek arra a nemzetek, hogy százazrek vére ontatik és ezernyi milliók pazaroltnak el oly világrendítő harcok kiküzdésére, melyeknél nem az államok és népek létérdekei, hanem migyakran egyesek nagyravágyása halmozta össze a gyuanyagokat, okozta a felrobbanást, összeütközést.

A nemzetközi ügyek, viták elintézésénél kívánatos lenne a nyilvánosság, bár nem egyszer sikerül a diplomatiának kéz alatt békésen elintézni oly kérdéseket, melyek, ha a közvélemény ítélőszéke elé kerülnek vala, s az érdekelt felek önértéke, becsvágyára, avagy éppen szenvedélyére történne volna hivatkozás — alig folyhattak volna le harc és háboru nélkül, távol levén még tőlünk azon idő, midőn a kiderített igazság előtt, minden melléke érdekűl eltekintve, valamennyien fejet hajtának.

Mi őszintén óhajtjuk, hogy lassankint mind nyitabb kártyákkal játszanak a diplomatiák, a népképviselők szemei előtt; mert ha ők maguk ügyességöknél fogva nem igen taposnak egymás tyúkszemére, de emberileg téves számításai, s nem egyszer az események belemarkoló hatalma oda bonyolítják a legildomosaiban font-szított ügyet, hogy az illető államok akkor néznek egymással farkasszemet, mikor arra a sötétben járatos bölcsnek nem is számítottak. Hanem a nyitlt kártyákkal való játszmát nem kezdheti meg a diplomataconcert egyetlen tagja, még akkor sem, ha egy teljesen megszilárdult nagyhatalom élén állana, s annak népképviselője által támogattnak; néhány izben, míg az új szokás útát törné, tért foglalhatna — érzékeny veszteségeket kellene szenvednie, mi alatt lehet az állam életérdekei kiköszörülhetlen csorbát szenvednie, úgy járhatna, mint a ki a jelenlegi európai viszonyokat félreismerve haladéktalanul lefegyverzéshez fogna, miután ő mindenáron békét óhajt, s ez által nemhogy a békét biztosítaná, de újabb táplálékot nyújtana a nagyravágyó harcviszketegének egygyel kevesebb akadály levén a terveik létesítésére vezető úton.

A titkok megőrzésére jelenleg legtöbb oka lehet az osztrák-magyar külügynek, s ezért nem tudakoljuk: minő szövetségekre számít a veszély esetére; nem kutatjuk: miben véli feltalálni a függő kérdések csel-szerű megoldását; nem kiáltunk a mind-

nyájunk által óhajtott nagyobb világosság után, — hanem beérjük a vörös-könyv, habár hézagos újmutatásaival, miután azok a hagyományos osztrák külpolitika megváltozását jelzik, s ép, egészséges és korszerű irányelveket tüntetnek fel: e könyv által csak egy halvány napsugár esett az osztrák-magyar diplomatiái műhelyébe, de e csekély világnál is felismeri veljűk azt, hogy az ugyanazon fededlem alatt szövötközött két állam érdekei, java szolgál az actio irány-tűjéül.

Nézzük csak rendre azon ügyeket, melyekről a titokszereple nemileg félre vonatott.

A lipcei herczeg, a nagy (!) Metternich korában, a népboldogító 1814/15-diki bécsi congressuson egyes autocraták érdekeit elégíték ki: nyáj és uratlan területként osztván a népeket és országokat. Majd Ausztriához tartozott területen főzték ki ama tervet, mely szerint az Orleansok rendelteték ki a spanyol szabadság leverésére, a reactio hatalmának restaurálására. Most Beust b. érintkezésbe tette magát az id. spanyol kormány-nyal, s a spanyol nép akaratát tartva szem előtt — kijelenté, hogy „csak a végleges kormányforma életbe léptetését várja, hogy rendes diplomatiái összeköttetéseit azonnal ismét folytathassa”, bár ez idő szerint még nem tudhatni: vajjon nem kiáltja-e ki az egybeülendő cortes a köztársaságot. Itt tehát a spanyol nemzet szabad elhatározásának elvárása, elismerése volt irányadó a magyar-osztrák külügy politikájában, és nem a hiteszegettek restauratiojának lehetősége, avagy visszaóhajtása.

Hajdan Törökországban útát vertek az orosz befolyásnak, főleg azzal, hogy az ama birodalomban lakó nemzetiségek méltányos törekvéseit is elitelték; így a görög szabadságharczsal szemben is oly állást foglalt volt az osztrák diplomatiái, mely a törökországi keresztények közgyűlését fordítá Ausztria ellen. Most az osztrák-magyar diplomatiái méltányolja ama keresztény nemzetek jogos igényeit, szót emel mellettök — mint tevő Belgrád kiürítése tárgyában is — a kisszerű reformok útján való haladásra ösztönzi a portát, s ha érdeklődik is a török birodalom épességének fenntartása körül, de ezt oly úton látja eszközölhetőnek, ha a nem muzulmán népek jogos kívánatai kielégítettnek, s ez által kapu záratik az orosz felforgatási törekvések előtt. E felett, az osztrák-magyar diplomatiái gondosan ápolja a Szerbiával fennálló barátságos viszonyt; hasonló óhaj elérni Moldva-Olahországgal szemben is, bár fel is mutatja az indokolatlan felfegyverkezést, mint egy kitörést előidézhető veszélyes tény. Ez mint egy jóakaró figyelmeztetés, mennyire nem szükséges a fegyverrel játszani azoknak, kiket az európai hatalmak közös garantiájánál fogva sem fenyeget és fenyegethet senki.

A német-honi ügyek azon sikamlós tér, melyen közös külügyünk könnyen elsi-kamlanék, ha csak pár percze is a boszu politikájának ösvényére tévedne. Beust b. úgy látszik, ebben is megtalálta a biztos középutat: nagyra becsüli a déli németek rokonszenvét, de azért kimélte az önhitt Poroszország érzékenységét, s nem érinté az észak-schleswigi gyufát, mely könnyen ismét lángot foghatna.

Hogy az osztrák-magyar diplomatiái Rómában semmi sükert sem vivhatott ki ezen nem csodálkozunk; mi a fiasco okát nem annyira az ügynökök személyiségében keres-sük, mint a „non possumus” hajthatlan politikájában, mely csak bevégzett tények előtt tud és szokott meghajolni; épp ezért, különösen Rómával szemben csak úgy lehet hatni, ha a parlament határozatai fognak alapul szolgálni a külügy actiojának kifejlesztésére.

Mi a vörös-könyv mécsénél kettőt vélünk felismerhetni, azt t. i.: hogy az osztrák-magyar diplomatiát jelenleg a néperdekek tisztelete és kellő óvatossággal párosult előrelátás vezér-

lik; ily vezetökre optimismus nélkül is rá bízhatni az állam hajóját, mely a korszellem irányát követve, az alkotmányos szabadság aczélzott pánczéllával horitva a netalán támadható viharokkal is bátran szembe nézhet.

Pest, november 25. 1868.

(y. z. n.) A tegnapi nap nagy horderejű eseményének főmomentumait távirtam, — a részletek érdekes rajzát bizonyára hosszasanban közlendő az „országgyűlési” rovatban.

A horvát testvérek megjelenése a magyar képviselőházban mindenesetre esemény, még pedig örvendetes, nagy horderejű esemény, melynek, valamint a két horvát szónok, úgy az örökké fiatal keblű ősz Szentiványi Károly elnök is méltó kifejezést adtak egyaránt tetszéssel fogadott s szilonti nem akaró éljenzéssel kísért és követett rövid, de tartalomdús beszédekben.

A jelenet, a mely tegnap képviselőházunk teremében lefolyt, oly harcedzett vitéz nemzetel küzdött csaknem 20 éves viszályt tometett el, a mely történelmünk adatai szerint mindig együtt vérzett a magyarral királyért s szabadságért és a magyar szent korona integritásának megvédéséért, miglen bekövetkezett az 1848-i gyászos catastroph, a mely — nem soroljuk elő kiknek kezdeményezésére — mer recriminálni e szép napokban nem akarunk, kettészakítá a testvérmegzeteket összefűző százados köteleket, a mely, hogy természet-szerű, mindkét félre nézve üdvös, sőt szükséges volt, bizonyítja az is: mert megújításán itt is, ott is eredménytelen buzgalommal dolgoztak a derék hazafiak, míg végre az ige testté lön, — a frigy ismét létrejött.

Tegnapelőtt már szokatlan mozgalom uralkodott a testvér-fővárosokban; vártuk a horvát atyafiak hátramaradt részét, mert néhányan közülök már vasárnap megérkeztek.

És ki is ne óhajtotta volna színről színré látni azon derék férfiakat, kik a tömördek scylla és charibdis között, véghetetlennek mondható erélyes munka után, egyetértőleg saját törvényhozáinkkal, megtalálták a biztos utat, melyen a mindkét ország által epedve sovárgott közszékhöz, a kiegyezéshez eljutni lehetett.

Lajthántali delegátus vendégeinken kíváncsisággal csüngtek a budapesti minden osztályu lakosok szemei, de e kíváncsiság a horvát követek irányában sokszorosan volt fokozva.

Könnyen érthető dolog: ők mégis csak közelebb állnak hozzánk, mint a bécsiak.

A képviselőház külsejének már korán reggel szokatlan ünnepélyes színt kölcsönzött a magyar nemzeti zászló mellé felvont horvát nemzeti (fejér-vörös kék) lobogó, a mely azt jelzette, hogy a váravárt testvérek végre megérkeztek és most már a magyar szent korona összes népeinek képviselői tanácskoznak együtt, s határoznak nemcsak külön hazájuk, hanem az egész osztrák magyar monarchia sorsa felett is.

A baráti, testvéri szíves fogadtatást, melyben az egytől egyig magyar diszruhában megjelent horvátországi követek fogadtattak, leírni nem lehet.

Csak az érthette át e fogadtatás őszinteségét, melegségét, a ki látta az egymásután váltott forró kézsorításokat és leolvashatta az arcokon visszatrükröződő öröm érzelmeket.

A képviselők mind felálltak helyeikről, csupán a szélsőbül ugynevezett nemzetiségi képviselői maradtak ülve, kik, persze, még most is inkább szeretnének Nagy-Szebenben, Balázsfalván, vagy talán Bukurestben skupesinázni; — de e tüntetés nem rontotta meg a nap örömét, legfőlebb is csak szájalmat gerjesztett.

A horvát és magyar testvérek tehát új frigyre léptek.

Minket az érzékeny találkozáskor a törvényhozó teremben, azon gondolat kapott meg hirtelen: vajjon e sokáig húzott halasztott és minden kigondolható módon gátolt kibékülés nem Isten újmutatásából, nem azon ösztönszerű előérzetből eredt-e most: hogy közelit a fergeteg és elsőpri a család, melynek tagjai egyetlenségben élve egymással, nem fejtetik ki erejüket a közös ellenség legyőzésére.

A következés igazolta, hogy jól voltunk értesülve, midőn azt irtuk, miszerint a Deákpart kebelében nemigen mutatkozik nagy hajlam a képviselői mandatumoknak öt évre leendő kiterjesztése iránt, — továbbá, hogy a kormány, ha látni fogja mikép az ide vonatkozó törvényjavaslat nem bír népszerűségre vergődni, elálland annak ez ülészak alatt leendő előterjesztésétől.

A dolog — miként tegnap távítottam — épen így történt; a jobboldal tegnapelőtt este folytatódóan tartott konferenciáján hosszasan fejtegette: miért nem tartja a lépést szükségesnek, míg végre a miniszterelnök visszavonta javaslatát, a mely csak a jövő télusszak alatt kerülend ismét elő.

A horvát követek a felsőházban ma jelentek meg először és épen oly meleg fogadtatásban részesültek, mint tegnap társaik a képviselőházban.

A Maczelláriu et comp. által az unio-törvény-javaslatot illető tett indítványt szintén távítottam.

Ezek az urak valóságos rák természetűek, visszafelé akarnak menni, — miként főleg emlitem — alkalmasint Szebenben országgyűléselni és feledni látszanak, hogy egykor nagyon is fejestül rohantak a falnak a bejuttottak a reichsathba. Ide, persze, most már nem mehetnek, tehát erőnek erejével vissza Szebenbe!

De gustis non dispis — mondja a közmondás — csak hogy e dologhoz nem csupán a közmondásnak, hanem a magyar országgyűlésnek is lesz szótára, a mely kissé majd leltűtendi azon urak heves vérpezsgését.

A képviselőházban a nemzetiségi törvényjavaslat tárgyalatik; ellene érdekes dolgokat beszélnek az ugynevezett nationalitási képviselők.

Tehetők — tessék!

Lapszemle.

A szabálypontok alapján ülésező királyföldi egyetem egy hetes bizottság által dolgoztatta ki ama tervezetet, mely szerint lennének újra szervezendők: a királyföldi egyetem, az önálló törvényhatóságok és a községek; e tervezetre nézve bekérk a törvényhatóságok, voltaképpen az ódon szerkezetű magistratusok és centumviratusok véleményét. Nézzük, hogyan nyilatkozik az ifjú százszok lapja ez új tervezetről, s az egyetem e részben követett eljárásáról.

A „Sieb. Blätt.“ így ír: Az egyetem a kerületek véleményét kérve be oly útát választott, mely célra nem vezetett. Az egyetemnek nem lenne feladata „törvényeket alkotni“, hanem a jövő törvényhozásnak kellene a tért előkészítenie. A tervezet sem felel meg a reformszükségleteknek. Lehet, hogy az tetszeni fog a kerületeknek, bár nem alkalmas alap az új épület felállítására; a szabadelvű szellem biányzik belőle, s jobb lesz vala, ha nem is lát napvilágot. A nemzet reformszükségeit alig közelíti meg s két kézzel markolja meg a multat, melylyel szakítania kellene, mert álokoskodás és senki meg nem győzhet azon állítás, hogy a gyakorlatban a lehetővel, az elérhetővel meg kell elégedni. Többre kell törekedni, többet kell elérni, ha csak nem akarjuk a nemzetet látszólagos reformokkal kifizetni. Am járja meg a tervezet a kerületeket s érkezzék vissza helybehagyólag az egyetemhez — törvénynyé válnia soha sem szabad, a nemzet maga azt úgy is visszautasítaná. Az egyetem feladata az lett volna, hogy a szükséges reformok keresztültvitelére szolgáló szervezet megalkotni segítsen, szabályzatot dolgozván ki arról: hogyan alakuljon meg az egyetem népképviselői alapokon. Hol a rendi intézményeknek népképviselői átváltoztatása létesült, mindeuttt ellenkezőleg jártak el ezzel, mint azt az egyetem cselekvé, és a tapasztalás tanúsítá, hogy az volt a helyes út és mód; mindentűt beérték az átalakulásnál a népképviselői alap lerakásával a szervezést a valódi népképviselőre hagyván. (Egy időben — és pedig nem oly régen a legkonokabb ó szászok is ezt sürgették — mi szél üszönöz őket most szervezési tehetőségeik fitogtatására — nem tudjuk, Lapszemlé.) A „Sieb. Blätt.“ így végzi megrovását: Világos, hogy a rendi képviselő nem tud megvárni a régi emlékektől, szokásoktól, ezért képtelen a „törvény“ (talán szabály! Lapszemlé) alkotásra s így veszélyt hozhat az egyetemre is.

Ugyan a „Sieb. Blätt.“ az erdélyi részek megállapított vasúthálózatára vonatkozólag nyilatkozván, sokban önmagának mond ellent.

A törvényjavaslat alapján a Waring-házzal kötött egyezmény részleteinek elősorolása után így kiált fel: Sajnáljuk, hogy N. Szebennek szárnyvonallal kell beérnie; számba vesszük ugyan a kiépítendő fővonal által nyújtandó előnyöket, de azok sokkal nagyobbak!!! (Ezt maga a „Sieb. Blätt.“ sem hiszi, biheti. Lapszemlé.) lettek volna, ha a fővonal a vöröstoronyi szoroson át vezetett volna Romániába.

Itt következik azután a kézzelfogható ellentmondás, midőn a „Sieb. Blätt.“ így reflectál a kiépítendő fővonalról, kiemelve annak nagyszemű előnyeit.

Eltekintve annak nemzetközi fontosságától — ugymond — miután mintegy kiegészíti a vasúthálózatot, mely Nyugat-Európát és a keleti tengert összekapcsolja a Feketetengerrel, különösen Galaczal — e fővonal Erdély érdekeire nézve is ropant befolyással leendő. Átvonul egész Erdélyen, meglehetősen nagy területen szeli át a magyar- és szász földet, úgy az erdélyi román terület (Minő szótárból, minő földleírásból vette ez elnevezést a „Sieb. Blätt.“? Mi az erdélyi részekben születettünk, de ama területnek soha hírét sem hallottunk! Lapszemlé.) nagyobb részét; átvonul a

Maros, két Küküllő és a Barcaság termékeny gabnavidékén s azokat megnyitja a közforgalom számára; érinti a kimeríthetetlen tordai sóaknákat, melyek forgalma eddig a nem mindig biztos marosi hajózásához volt kötve; e fővonal mellett fekszenek a székely rész- és vashányák, számos gyógyforrások és fürdők, a melyek jobb közlekedés mellett Európa leghíresebb gyógyfürdőinek sorába lépnek, s ezek által is az ország számára a jólét és a gazdagodás egy újabb forrása nyíland meg.

Kell-e még többet idéznünk a „Sieb. Blätt.“ basábjairól, hogy minden további bizonyítás nélkül elmondhassuk: kár lett volna a fővonalat Vöröstoronytól vezetni ki Magyarországra területéről, mert ez által mind mellőzve lettek volna ama előnyök, melyeket épp a „Sieb. Blätt.“ oly szépen sorolt elő olvasóinak épülésére.

A „Gaz. Trans.“ nincs meglegedve a nemzetiségi törvényjavaslatl; az erkölcsi érzület hiányzott annak megalkotásánál, s az egyenjogúság elve (t. i. azon értelemben, a mint azt Macellariu a képviselőházban előterjesztett határozati javaslata formulázta. Lapszemlé.) mellőztetett, miután a „román nemzetnek“ neve sem említették. A „Gaz.“ a politikai tüke caricaturájának nevezi a törvényjavaslatot és azután egyfolytában hivatkozik: az 1863/4 iki conventiculum végzéseire, az 1860. oct. 20-iki diplomára, az 1861. febr. 26 iki alkotmányra, a magyar alkotmányra tett királyi esküre, Erdély közjogi állására (Melyet épp a dacoromán urak árulhattak a n. szebani „római császár“ termében — pátensekért. Lapszemlé.) Beszél azután Erdély területén lakó „román nemzetéről“ (Kifelelte a „politikai“ jelző szót! Lapszemlé.); hogy az 1848 előtti feudális korban páriák voltak, s 1438 óta csak 1863-ban lettek ismét nemzetté. (Azaz negyedik rendi nemzetté!! Lapsz.) Panaszt emel a rókafele jóakarát ellen, s azt vitatja, hogy róluk nélkülök határoznak stb. stb. Ily badarságokat mond el a „Gaz.“ ciklikirója, hogy lelkét megnyugtathassa, mivel oly törvényjavaslat készült, melyben nincs benne a román (politikai) nemzet neve.

A „Sieb. d. Wblt.“ az unio törvényjavaslatot bírálja. Ez — ugymond — a provisoriumok végtelen sora, melyen a „szabad kéz“ diktatúrája vezetne át; ezért, így kiált fel: „Uram szakaszd végét e kegyetlen játéknak!“ 1848 óta provisoriumok és diktatúrák uralkodnak, — nem lehetséges-e törvényeket alkotni, melyek mindenik igényeit közvetítsék, kiegyenlítsék, s „törvényes“ alapon üdvös fejlődést eszközöltsék.

A királyföld újraszervezését illető munkálattól szólna, fölemli a „Sieb. d. Wblt.“ azt is, hogy oly javaslat is tétetett, mely szerint a jelenlegi egyetem, miután nem törvényes képviselője a nemzetnek — önmagát reformálja — ez a „Sieb. d. Wblt.“ szerint nem lenne egyéb, mint üngyilkosság.

A nemzetiségi törvényjavaslatról így nyilatkozik a „Sieb. d. Wblt.“: Ez minden egyebet megold, csak a nemzetiségi kérdést nem; ellenkezik a korszellemmel, végrehajtása Magyarországon is nagy bajjal járand, Erdélyben éppen lehet len. (Tehát Erdély nem Magyarországi! És a parlament hozta törvények végrehajtása lehetlenség Királyhágón innen!! Milyen kedélyes az ő hóbotosságában a „Sieb. d. Wblt.“) Ez — ugymond a „S. d. W.“ — nem egyenjogúság, sőt a többi nyelveket sem tűri az egyedül uralkodó magyar nyelv mellett; ez szerencsétlen „magyarosítási kísérlet“ a többi nemzetek ellen intézve, — a szászokkal szemben „kiáltó jogsértés“ lenne az, miután számukra nyelvük szabad használata biztosítva van. A „S. d. Wblt.“ nem hiszi, hogy ily javaslat törvényre válhaszon, mert az 1868-ban erkölcsi lehetlenség. Mindenesetre — így szól — köszönetet mondunk érte „mi erdélyiek“ (Eddig ezek az ó-szász szélső töredék férfiai meglegedtek azzal, hogy magokat „szász nemzetnek“ czimeztették — ma az egész erdélyrészi népséget ők alkotják, legalább így beszélnek; bizony megérjük meg azt is, hogy az ó-szászok eme töredéke hajba kap a dacoromán bajnokokkal a felett: a román avagy szász legyene-e az erdélyi politikai nemzet?!), és hűnapélyesen tiltakozunk az ellen, hogy minket ily fajta egyenjogúsággal szerencsétlenségnek. (Milyen nagyhatalomra fejtett ki ez a „Sieb. d. Wblt.“! Ki hitte volna, hogy ilyen nagy vad is megteremjen a magyar korona „peculiuma“ban — a hajdani királyföldi „desertum“ban!!!)

Magyar országgyűlés.

A képviselőház ülése nov. 23-án.

Bömeches Fr. a brassói communitás kérvényét nyújtja be, melyben az a nemzetiségi törvényjavaslat egyes pontjait módosítani kéri.

A népiszkolai törvényjavaslat harmadszor felolvasatván, megszavazatik. Ezután Csengeri A. a központi bizottság jelentését olvassa fel az erdélyi unioról szóló törvényjavaslat tárgyában. A bizottság jelentésében azon óhajtnak ad kifejezést, hogy a választásokat szabályozó 1848-ki pozsonyi V. törvényzikk és az esküdtészeki intézmény Erdélyre is mielőbb kiterjesztessék.

Ezután a ház a közmunka- és közlekedési miniszterium költségvetésének tárgyalásához fogott. Az útépitésnek kérdése hosszas vitát idézett elő, melyben Hilibi Gál J., Hollán E., Vályi J., Gajzágó S., Bónis S., Halász B., Berenczey L., Ivánka Zs., Zsarnay J. és Simonyi L. b. vesznek részt. Gál J. Erdély és a székelyföld, Bónis S. a darab kövel sem bíró Szabolcs országos érdekű utjaira hívja fel a ház figyelmét, Gajzágó S. azt jegyzi meg, hogy az országba törvénytelentül behozott út- és hidvámok épp azon utakat terhelik leginkább, melyek legkevesebb államségélyben részesülnek. — A vita eredménye az lett, hogy az útépitésre és fentartásra előirányzott összeget a ház minden tekintet nélkül a költségvetésben egyes megyék hátrányára tett részletezésekre, általánosan szavazta meg.

Andrássy Gyula gróf miniszterelnök, kihirdetés végett benyújtja az uzeoratorvények eltörléséről és a rablók kiirtása végett megszavazott póhteltől szóló, ő Felsége által szentesített törvényeket. A kihirdetés megtörténvén, a ház a kisajátításról szóló törvényjavaslat tárgyalására tért. A javaslat a részletes tárgyalás alapjául minden vita nélkül elfogadtatik.

A képviselőház ülése nov. 24-kén.

Szoklatlan ünnepélyes jelenetnek volt a ház tanúja. A horvát-szlavon-dalmát társországok képviselői léptek pontban 10 órakor, teljes díszben a törvényhozás termébe. A ház (a szélsőbali nemzetiségeket kivéve) felállással és hosszas éljenzéssel fogadta őket. Helyeik elfoglalása után Vakanovics horvát nyelven tartott rövid szónoklat után saját és képviselő társainak megbízó levelét nyújtja be; mire a ház elnöke beszéddel üdvözlö a társországok képviselőit.

Zavics József magyar nyelven gyönyörű szónoklattal azon elveket tolmácsolja, melyeket képviselői működésükben irányadóul vallanak.

Ezután a ház napirendre, a nemzetiségi egyenjogúságról szóló törvényjavaslat tárgyalására tért. Macellariu J. határozati javaslatot tesz, melyben óhajítja, hogy a nemzetiségi kérdés megoldása akkorra hagyassék, mikor a kormány új erdélyi országgyűlést fog összehívni. — Utána Kéthelyi J. olvassa fel a központi bizottság jelentését a nemz. törvényjavaslat iránt. Mire Deák F. külön törvényjavaslatot nyújt be a nemzetiségi kérdésben, mely sokban megegyez a bizottsággal, de oekonomiájára nézve attól eltér. Beszédét egész terjedelmében közölni fogjuk, valamint a Bartalét is.

Delegatíók.

A magyar orsz. bizottság f. hó 24-iki ülésén a külügyi és tengerészeti költségvetés ordinariuma tárgyalatott.

Egy interpellatio nyújtatott bé ez alkalommal a közös külügyi miniszterhez a Dunafejedelemségek magatartásáról illetőleg. Az interpellatio, melyet Zsedényi Ede, gróf Bethlen Farkas, Horváth Lajos és Bittó István ir alá, azon kérdést intézi a miniszterhez, hogy tett e lépéseket ezen ellenséges törekvések ellensúlyozására, s általában minő állást szándékozik elfoglalni szemben a bekövetkező eseményekkel?

Közölni fog az illető miniszterrel.

A magyar delegatio, mely összes ülésében már tárgyalja a külügyi budgetet, a hadügyi budgetben a némettel együtt valószínűleg nagyobb nehézségeket fog támasztani. A gy. tengerészeti rendes költségvetést az illető bizottság már elintézte, de a rendkívülit, mely a tavalyinál egy millióval több, erősebben megrostálja, mivel — ugymond a „P. N.“ — két nagy szirt fenyeget különben: osztrák deficit, magyar deficit.

Utastítás

az Erdélyben felállított külön urbéri bíróságok számára a birtok-szabályozási perek körüli eljárás tárgyában.

(Folytatás.)

IV. Fejezet.

A felmérés hitelesítése, osztályozás és becslés.

25. §. Ha a felmérés megtörtént, s a helyrajzi térkép és a birtokállás kimutatása (földkönyv) elkészítettett: a bírói kiküldött jelentésére az urbéri törvényszék a mérnöki munkát hitelesítése végett egy más alkalmas mérnököt küld ki.

A kiküldött bíró a hitelesítésre, valamint az egyidejűleg teljesítendő osztályozásra, legelő, erdő, s nádasok becslésére, ha az még meg nem történt volna, a helyszínre határnapot tűz ki, s arra a feleket a 20. §. határozataira utalással megidézi.

26. §. A határnapon a bírósági kiküldött a hitelesítő mérnököt a felek jelenlétében felelteti; s a felmérést tartalmazó földabrosznak és földkönyvnek szemle és próbamerések által leendő megvizsgálására utastija.

A hitelesítési eljárás alatt szabadságában áll a feleknek a földék felmérése és felvétele ellen kifogásaikat szóval előterjesztetni.

A hitelesítésről pontos jegyzőkönyv vezetendő, melybe az eljárás részleteit és annak folyamata alatt előforduló minden egyes kifogást be kell iktatni.

Ha a felmérés helyesnek találatik: a mérnöki munkálatok (a térkép s a földkönyv) a felek jelenlétében, a rendes hitelesítési záradékkal ellátatnak.

27. §. A hitelesítési eljárással egyidejűleg a kiküldött bírósági tag a szántóföldek, rétek dűlönként leendő osztályozását is teljesíteti.

Ezzel kapcsolatban a legelő-ekülönítés és az erdei és nádlási haszonvételek szabályozása eseteiben, a legelő- és erdőrészek, nádasok minősége, s azok termőképessége, valamint a volt jobbagyok részére törvényesen járó legelő- s erdő-illeték és a nádszükséglet fedezésére megkívántató erdő, legelő- és nádasrész meghatározandó; ezenfelül a visszaváltandó irások s azon épületek és javítások értéke, melyek a szabályozás folytán más tulajdonosok kezére juthatnak, ugyesintén mindazon körülmények szakértő becsűk közbenjöttével megállapítatnak, a melyek a szabályozási per eldöntésénél jelentőséggel bírnak.

28. §. Az eljáró szakértőket a korábbi földesuraság (közirtokosság) és a volt jobbagyok egyenlő számban választják.

Ha a választás bármik okból létre nem jön: az illetők részére a kiküldött bírósági tag nevez ki alkalmas, részrehajlatlan, szakértő egyéneket.

A szakértők, mielőtt feladatukban eljárának: a felek jelenlétében szabályszerűleg feleltetendők.

Az osztályozásnál és becsűnél, úgy a szakértők eljárására, mint leleteik bizonyító erejére nézve, a polgári törvénykezési eljárás szabályai irányadók. (Folytatjuk.)

Törvényhatósági élet.

Háromszék, nov. 19. 1868. — Háromszék képv. bizottsága f. hó 14-kén tartá évnegyedes gyűlést, melyben a tagok száma a szokottnál sokkal kisebb volt, mit azon oknak is lehet tulajdonítani, hogy a gyűlés napja téli időben szombatra tétetett. A felsőbb rendeletek minden vita nélkül folytak le, némi élénkséget keltett Csikszék átirata, mely szerint a szomszéd oláh fejedelemségben magyar consulatús felállítását kérte. A kérdés ellenben nem tétetett kifogás, de igen az indoklás ellen; s végre is az átirat az 1791-ki 9 ik t. czikk alapján pártoltatni határozatott.

A keblti ügyekre kerülővén a sor, néhány többé-kevésbé fontos került szűnyegre. Én csak kettőt említek fel, minthogy ezek a gyűlés szellemét eléggé visszatükrözik.

Olvastatott jelentése a bizottságnak, mely a mult anguszti gyűléstől egy dűllő által elkövetett kihágások nyomozására volt kiküldve. A munkát szoriat a bántalmazott személyek kihallgatván, bevallották, hogy a dűllő őket megverette és sajátkezüleg arczul verte; de vallomásaikat azon qualificatióval fűszerezte, hogy bíbasok voltak s a büntetést megérdemelték. Maga a dűllő is a vád alapját, hogy önkényűleg vert és veretett, feleletében beismerte. Daczára ennek a nyomozó bíróság azt véleményezte, hogy a vád bizonyitva nincs (?) s a dűllő fölmentendő; a vélemény bizonyos tiszt által vezetett lármázó csoport által támogatatva határozatba is ment.

Ez ügy felsőbb helyre jutván, a további elemzéstől tartózkodom ezuttal; azonban azt megemlítem, hogy a nyomozó bíróság a helyszinére kiszállott, a nélkül, hogy a panaszlók értesítést kaptak volna, úgy azt is, hogy a felmentett dűllő egy volt szolga, most besorozott katona, kérelmére az egyik panaszló, mint az előbbinek gazdája ellen kihallgatatlannul 19 o. ért. fríg záloglást hajtottatott végre.

Más keblti ügy volt a törvényszéki elnök panasza azért, mivel a mult szeptember havában „Vastag nyak“ álnévű tudósító a „Hon“-ban a törvényszéket hanyagsággal, igazságtalansággal stb. vádolta, s a nevezett lap a felküldött mentseget nem adta ki. Az elnök hosszasan és számokkal törekedett kimutatni, hogy a törvényszék sok hátralekös ügyet vett át és látott el, mind a keblben, mind az egyes bíróságoknál. Felhozta, hogy működése kezdetétől fogva a beadványok száma sok ezerekre ment, s a kolozsmegyei, Csik, Udvarhely- és Marosszékek törvényszékei működési eredményével a saját elnöksége alattiát összehasonlítván, azt állította, hogy a háromszéki törvényszéki személyzet aránylag legtöbb ügyet végzett, s a beadványok száma is amazokét jóval meghaladja. S ezután a bizottmányt felkérte, hogy a törvényszéket a rágalmak ellen védje, hangsúlyozván, hogy a szeretve tisztelt főkir-bíró úr is rágalmaztatott. Egy tagtárs az indítványt, a főtisztet illetőleg, oda kívánta kiterjesztetni, miként mondasék ki, hogy az, mi a főtiszt ellen Háromszékről a lapokban iratott, rágalom. Erre megjegyeztetett, hogy a bizottmányi gyűlés nem mendemondák forrása, s közelebbről is egy lapban csillag alatt megjegyezéseket olvasott, melyek a főtisztre nézve épen nem bízelgők, hát ezek is rágalmak? A keblemellen vitának a főtiszt vetett végett azon nyilatkozata által, hogy saját védelmét maga végzendő, a törvényszéknek pedig bizalom szavaztatott.

Nem szándékom polemiaira okot adni, s azért röviden csak annyit jegyzek meg, miként sem a t. széki elnök, sem a bizottmány eljárását helyesnek s illőnek nem találom, mert ebből könnyen nagyobb compromissio nőhetné ki magát, s betelnék: medicina morbo pejor.

Azon nap este fél órában, gyertyavilág mellett, a gyűlés bevégeztetett.

Még egy fontos ügyet akarok felhozni itt azért, mivel a gyűlésen nem fordult elő. Tavaly elhatározott az erdőn keresztül útát készíteni Miklósvárszékre, hogy rövidebb úton jöhessenek S. Szt. Györgyre. Az úthely tavaly kijegyezett, mind itt, mind Miklósvárszékben a fák levágása, kiáncolás végrehajtott, s csak a porondozás volt hátra. S most vették az illetők észre, hogy az átvonal a legmagasabb részen vitétt át és sokkal farsztóbb, mint a hidvégi út. A mérnök a biz. tudta nélkül most új vonalt jelölt ki s már az őszszel dolgozták is. Egy bíró, mert ezért szót tenni mert, fogsággal és hivatalvesztéssel büntetett.

Végre nem hallgathatom el a gyűléseken már szokássá vált azon botrányos fogást, mely szerint egy betanított tömeg bizonyos jelre a szólokat „üljön le, hallgasson” s több efféle közbeszólásokkal háborgatja, az értelmiséget ledorongolni törekszik, s a legfontosabb és kényesebb ügyekben többnyire ezen tömeg határoz, vagy hangja után mondatik ki a határozat. Fajdalm! nincs példa, hogy e tömeg rendre utasított volna; de volt közelebből is arra, hogy a szólo — mert az szabadszólási jogával élt az elnökkel szemben — kénytelen volt beszédét félbehagyni.

r. l.

NAPI HIREK.

— Folyó hó 23-án délnél vonult be az udvar Gödöllőre Budára; királyné ő Felsége a kis főhercegnével legjobb egészségnek örvendnek; a palota lépcsőinél Buda városa főpolgármestere fogadta ő Felségét, ki az üdvözlő szavakra ezt válaszolá: „Igen köszönöm, szívesen jöttem Budára és kis leányomat is elhoztam.” Ma este fél hétkor nagy udvari ebéd tartatik, melyre a delegátusok, képviselők és más államférfiak hivatalosak; holnapután ismét ugyanazoknak egy más sorozata lesz meghívva.

— A kir. tábla elnökéről b. Aporról azon hír terjedt, hogy a lapokban, hogy hivatalától fölmennének. E hír a hivatalos lap alaptalannak nyilatkoztatta.

— A székelyföldről Bözöd Ujfaluból egy ezafolatot vettünk a „M. P.” azon általunk is átvett híreiről, mintha az egész falu az izraelita hitet vette volna fel. A való anny, hogy csak a szombatosok lettek izraelitákká, ezek száma pedig a helység lakói számának csak 1/5-ét képezi.

— Fogarason odavalló rabbinus dr. Cohnét választották meg képviselőnek azon választó kerület izraelitái. — Szászvároslé is most vesszük a tudósítást, mely szerint Grün Izrael lett megválasztva.

— Ünnepeles keresztelő folyt le a hó 15-én Alvinczen. „Portó”-nak keresztelték az első gőzmozdonyt.

— Pestről írják nekünk, hogy a közlekedési minisztérium bajozási teli iskolát állít fel, melynek vezetésével hajózási biztos Kenesey Albert van megbízva. A tanfolyam négy óra terjed a két osztályból áll. Az első osztály tantárgyai: szén, helyesírás és fogalmazás, általános természet, földrajz különös tekintettel a kereskedelemre, számtan elemei, vám és biztosítási ügy, végre folyambajozási rendszabályok. A második osztályé: szén, kereskedelmi számtan, kereskedelmi könyvvitel, a mennyiben ez a hajózási szolgáltatásnál megkívántatik, géptan, természet, földrajzi és hajózási szakismeretek. Az előadások Pesten, a kereskedelmi akadémiában fognak tartatni.

— Tegnap délután népes temetést láttunk. Városunk erdőszét Poklosi Györgyöt kísérték örök nyugalomra.

— Hajós János kormányzati titkár a hó 24-én ülte menyegzőjét Biasini Ferenc kellemős özegeivel.

— Pécsen Irányi Dániel megválasztott orsz. képviselőnek, mintán a jobboldali választók meg nem jelentek a választási helyen.

— Színházi pályázat. Mintán a kolozsvári nemzeti színházra néve mostani szinagazgató Fehérvári Antallal kötött szerződés jövő 1869 április utolsó napján lejár, ezen színháznak további kiadására néve valamint egyes, úgy társul többes vállalkozók részére pályázat nyitattik. A feltételek állított választmányi titkárnál megtekinthetők, azonban ezektől eltérő ajánlatok és folyamodványok Kolozsvárra az erdélyi országos színházi választmányhoz 1869 január 15-ig bezárólag beiktandók. Kolozsvárt, november 23-án, 1868.

Sándor József, választmányi titkár.

— A házi zenekör f. hó 29-én déltán 5 órakor tartandó előadásának műsorozata: 1. Kettős dal, éneklik Szigárdó J. és Szakács Károly urak. 2. Nicolaitól „A windsor vig nök” című opera nyitánya, zongorán sejtett kísérettel; a zongorarészt játszik: Cseh Margit és Lukács Ilka úrhölgyek. 3. Alardtól D. Symphonie concertante, két hegedűre, Boér Gergely és dr. Hintz György urak által előadva. 4. Hummeltől Quintour zongorával, előadják Pichler Bodogné úrasszony, Gelth, Harrach, Stratzinger és Wattervliet urak 5. Mozart

tól „Varázssip” című operából nagy ária, éneklő Szakács Károly ur zenekarkiséréttel.

— A kolozsmegyei törvényszéknél megüritült két üllősi állomást vasárnap fogja betölteni a bizottmány. Mint az előzményekből látszik, Tegledi Károly és Cserei Gábor uraknak lehet legtöbb reménye e fontos állomások megnyerésére.

— Az idén termesztett dohányylevek Fogarason decz. 5-én decz. 15-ig, Seps-Szt. Györgyön nov. 30-ig fognak beváltatni.

— Pályázat nyitott a gyulafejevári nagy dohány-árda betöltésére, úgy a nagy-ági kath. mintaiskolánál egy tanítói állomásra; előbbi-nél határidő decz. 15, utóbbinál decz. 18.

— Marosszék képviselő bizottmányának folyó évi utolsó évnegyedes gyűlését id. főkirály-bíró Mikó Mihály decz. 9-ére hívta össze: Tárgyai a gyűlésnek: 1. Felsőbb rendeletek és társadalmi átiratok tárgyalása. 2. Alkir-bírói és főjegyzői állomások választás utján betöltése. 3. Albizottsági munkálatok megvizsgálása. 4. Egyéb keblü ügyek.

— (Necrológ.) Bányai Juliánna, a maga és gyermekei: Dániel, Lilla, Katalin és Polixéna: édes anyja özege Bányai Jánosné; ugyazintán a távollévő testvérek és rokonok nevében mélyen megzomorodott szívvel jelenti, hogy szeretett férje, illetőleg jó vő, testvér és rokon, nyugalmazott castralis biztos nagy-borosnyói Borosnyói Lukács Dániel életének 69-dik, boldog házasságuk 21-dik évében, öregségi elgyengülés következtében, folyó hó 22-én éji 12 órakor egy jobb létre szendertült. Fedezze béke porait! Kolozsvárt, novemb. 23-án, 1868.

— A királyi ügyész által a „Federatiunea” román lap, illetőleg szerkesztője Román Sándor egyetemi tanár ellen indított sajtóper decz. 7-én fog tárgyalatni. A „Federatiunea” különben nem sokat látszik ilyesmiktől félni, mert most úgy mint azelőtt folytatja igazságait. E lapnak politikája az, melyet a képviselőház románjai követnek, kik a „H-k” szerint e napokban egybegyűlvén, az erdélyi uniora nézve kijelentették, hogy az törvénytelen; mert 48-ban nélkülök hozott. Hogy ez nagyon is forradalmi szagu, felesleges megjegyezni, teszi utána a „Hazánk.”

— A székely telepítés nemes eszméjét Bihar megye közönsége felkarolta, s közelebbi közgyűlésében ez iránt végzést hozott, melys szerint ne hogy a helyi viszonyok nem ismerése, a feltételek félremagyarázása stb. által csalódás, keserűség legyen ez üdvös eszme következtése, a szolgabírák utasítottak, hogy járassák területén a telepíteni óhajító birtokosokról maguknak tudomást szerezvén, azokat felhívják, hogy mintán úgy az éghajlati viszonyok, mint a földterület a gazdasági foglalkozásokra lényeges befolyást gyakorolnak s vagy előnyül szolgálunk, vagy hátrányt eredményeznek, rájuk nézve kötelező erővel kiállítandó nyilatkozatukban nem csak az általuk meghatározandó telepítési feltételeket, hanem egyszerűen a földterületi s helyi viszonyokat, jeleltül a telepítési helynek hegyes vagy lapályos fekvését, a víz bőségét vagy annak hiányát, folyó és erdő közelségét, valamint a talaj minőségét és termő erejét szabatosan kijelöljék, s az ekként szabályszerűen kiállított nyilatkozatukat további eljárás végett egy a megye által megbízott küldöttséghez terjeszték be. Ezen bizottság aztán minden egyes ajánlatról véleményes jelentést tesz a közelebbi közgyűlésnek.

— Orbán Balázs munkája: „A székelyföld leírása történelmi, régészeti, természetrajzi és népművészeti szempontból I. kötet” megjelent. Figyelemre méltó a nagybecsű, alaposan írt s számos képpel díszített munkára olvasóinkat. Ára 4 forint. Fogjuk ismertetni.

— Ördög-fogdosó. Egy ember került Pécsre közelebből, kinek mestersége ördög fogdosás; azt állítja ugyanis, hogy már százszázszor öszszefogott, s addig nem nyugszik, míg mind el nem fogdossa a mennyi csak van. — Hihetőleg eddig az örültek házába jutott.

— Kivonat a Kolozsvár sz. kir. városában 1868-ik szept. 18-án megüritült keleti marhavész következményeiről, azon évi novemb. hó 25-ke estéig bezárólag: Járványos 28 udvaron s 2 mezőrezen megbetegült 157 darab. Ezekből meggyógyult 52 drb, elhullott 97 darab, lebunkóztatott 8, a gyanusokból lebunkóztatott 2. A vesztéglési időt kiállott gyanusokból fölmentetett 47 db. A mérsárosok s iparosok által kivágott 56. Kolozsvárt, november 26. 1868. Filep Samu, id. polgármester.

Hivatalos értesítések kivonata.

Árverések. Kolozsvárt a kétvíz közt ház decz. 9. — S. Szent-Györgyön fekvők decz. 7. — Szamosújvárt ház decz. 12.

Csödök. Kecedi Dózsegi Antal és Bíró Klára ellen; pertgyelő ügyvéd Muntean Ágoston; bejelentési határidő 1869. április 30. — Sz. udvarhelyi Lengyel Péter hagyatéká ellen; pertgyelő ügyvéd Kovács János, bejel. határidő decz. 23.

Czégbejegyzés. Abrudbányán Gruber Ferenc vegy. kereskedő czége, Sz. Udvarhelyt Zachariás József vegy. ker. czége bejegyeztetett.

A közönség köréből.

Válasz Lészai László úrnak.

Olvasva a „Magyar Polgár” idei 136. és 137. számaiban megjelent „A mi levelezőinkről” írt

ezikkét, önkénytelenül az a mesebeli törpe jutott eszembe, mely ha éjjel jól kialudta magát, a következő napon soha sem tudott visszaemlékezni a tegnapi tetteire. Ne nehezeltjen e hasonlatért uram, mert hogy e hasonlat találó, nemcsak jelen ezikke által bizonyította be kegyed, hanem azon következtetések által, melyek rövid politikai szereplésének oly praegnans kinyomatai; s melyeket ha komolyan észbe venne, tán nem volna miért oly nagyon verni a mellét „Isten és ember előtt.”

„A mi levelezőinkről” című ezikkben tartzó-kodva bár, (tudjuk miért), de mégis ad egy pár oldal-dűfűt a „M. P.” dézsi M—s jegyű levelezőjének is, ki bár, kegyed szerint, legalább néha-néha, „öntudatlan”, de azért úgy látszik, barátok és elvtársak; mert „politikai élete rugóit kétségbevonhatlanul, s talán egyedül ő ismeri.” De mellözöm e passust, mert hiszem, hogy M—s úr most már „öntudat”-ra fog ébredni, s nem mulasztja el „ráfogásait” és „észfelezamodásait” védelmezni. Csak az „árva nyilas” „badarságai” igazságát fogom bebizonyítani.

Első „badarsága” az „árva nyilasnak”, melyet kegyed ezafolni igyekszik, az az állítás, hogy: „egyor kormányparti” volt.

Azt mondja ön, hogy „a politikai életben a mult 1867-ik év tavaszáig cselekvőleg éppen nem részesedett.” Ez állítást elhiszem; s politikai életben nem is fogok meszezebb visszapiantani, csak addig az ideig, melyben „nemzetünk valójában élni kezdte”, s a nemzetet ön is. Kegyed ez időben „a jobboldal”, — vagy a mi mindegy — a kormány” (Magyar P. 1867. 45. sz.) politikáját vallotta magának. Legalább az 1867. év július 16-ik napjáig, vagy is a belső-szolnokmegyei tisztújításig tanusított magalkalmazása ezt bizonyítja. Mert nyilatkozott-e valaha határozottan a Deák pártnak B. Szolnokmegyében élő férfival szemben, a tisztújítás előtt, e párt politikája ellen?

De van egy más ok, mely határozottan a mellett bizonyít, hogy ön kormányparti volt. Ugyanis, irt kegyed egy ily című vezércikket: „Nézetek” stb. a „M. Polgár” 1867. évi 39. 40. számaiban, melynek I. részében azt fejtegeti, hogy az ellenzék férfiai ha „független meggyőződésüket háttérbe szorítan”, „kezüket megkötötték” nem akarják, nem vállalhatnak hivatalt. Mert „a politikai elvekre nézt rab ő (t. i. a hivatalnok) és soha sem követ-heti meggyőződését feltétlenül.” „Mert — folytatja — legyen egy kormány még oly szabadelvű, s legyen lobogójára tisztán feltűzve az előretörő szent szabadság nagy ezélya, még ekkor is csak eszköz fog maradni az alája rendelt tisztviselő.” Egy helyt, a II. k részben, ismét így ír: „a hivatalnok — vagy úgy ha tetszik — tisztviselő első teendője a fennálló jó vagy rossz kormány iránti hűségeskü, vagy is mind elméleti, mind gyakorlati szabadakaratának látható korlátozása” stb. stb. Ha kegyed a Tisza-párhoz tartozott, s e pártnak nemes bajnoka kívánt lenni a megyében, nem hihe-tem, hogy fennebb idézett, s alább idézendő elvei daczára, azok megtagadása nélkül, kész lett volna a „kormány eszközevé” törpíteni magát. Már pedig megengedte, hogy candidálják, tisztviselő akart lenni; s kétségkívül midőn megtudta, hogy ki van jelölve, nem „borongott el”, s nem sirt fájó könyeket „a haza sorsa felett.” De ez alkalommal szépen kimaradt... No, de a mi késett, nem mult: ön végre is csak bejutott „törvényszéki üllők”-nek. Igaz, hogy e lépését azzal indokolja, hogy „nézetei korlátozása éppen nem kívántatik.” Hiszem. De nézeteinek érvényre juttathatása uram! Ez nincs meggátolva, legalább morálter? Hisz kegyed mondja, hogy: „egy tisztviselő köteles mindaddig, míg letett esküje köti a felállásnak nem csak rendeleteit végrehajtani, hanem politikai cél-jait is elősegíteni.” „Azon férfi, ki nyíltan kárhoztatná azon kormányrendszert, vagy annak céljait és rendeleteit, mely iránt hűséget esküdött — becstületést nem érdemelne.” (Magyar Polgár, 1867. év, 46. sz.) Hanem azért kegyed — mégis „törvény-széki üllők”, hivatalnok! Oh, pedig „szomorú dolog, hogy az annyi dicősséggel (?) védelmezett zászló elhagyatott, s az elpártolt vezér (már t. i. a belső-szolnokmegyei árva ellenzék vezére, Lészai László) hozzá nem méltó kezekből elvevé borostyánkoszorúját!” (M. Polgár, 1867. 39. sz.)

Uram! Ezt sem lehet „meggyőződés” változtatásnak” nevezni? Vagy ön, mint a mesebeli törpe, nem emlékezik arra, a mit irt és tett?

(Vége következik.)

KÜLFÖLD.

A „France” constatatja Bratiano romániai miniszter politikájának egyértelmű elítélését, Franciaország, Ausztria, Magyarország, Olasz- és Poroszország részéről, s ezen egyetelmességtől reméli, hogy a romániai kormány tisztelni fogja a szerződéseket.

Mint Kopenhágából folyó hó 21-ről jelentik: a védelmi kötelesség iránti törvény magán kezdemenyezés folytán, hétéfőn ismét a folkething elé fog terjesztetni; a mi az új alaptörvény értelmében meg van engedve.

Mint New-Yorkból folyó hó 20-ról távirják, a kormány Mac-Clellan tábornokot, a Paraguayba

ujjonnan kinevezett követet oda utasítja, hogy egy hajórajjal Assuncionba menjen elégtétel szerzése végett, az Egyesült-Államok polgárait elkövetett bántalmakért.

Spanyolországban a katholicsus párt vezére, Nocedal kibocsátotta a választási párt programját, melyben a traditionalis örökös monarchia mellett nyilatkozik, de egyszerűen kijelenti, hogy a köztársaságot elébe teszi a parlamentarizmus monarchiának. Ennélfogva felszólítja pártíveit, miszerint, ha e restauratio nem sikerülne, a kath. köztársaság mellett szavazzanak.

Bukurest, nov. 22. A Páris és Bukurest közti viszonylatok napról napra feszültebbé válnak. Bratiano lapja így ír: Károly fejedelem nem akar Franciaország meggyőzőkne lenni.

Páris, nov. 23. Berryer meghalt. Janus francia hadi brig 1500 embert és löszereket szállított partra Civitavecchiában. A walesi herceg egyik compiegnei szarvasvadászatnál könnyű sérülést szenvedett: egy szarvas lovasról együtt legázolta.

A „Moniteur” még nem rég a cubai fölkelést jelentéktelennek, s a megszűnéshez közelállónak jelölé ki; azonban néhány nap óta ellenkezőt jelentenek. Havannából, egy folyó hó 17-ől kelt new yorki távirat szerint a „New York Herald”-nak írják, hogy a fölkelők tetemes számmal állnak Puerto-principe és Santiago közelében; sőt annak is híre jár, hogy Puerto-principét be is vették; annyi bizonyos, hogy Mozanillát ostromolták, s némely tudósítások szerint ama helyet el is foglalták. Egy másik, Havannából folyó hó 19-ől kelt távirat szerint a fölkelők a sziget keleti részét egy 10,000 főnyi jól szervezett hadtesttel tartják megszállva. Ebből azt lehet következtetni, hogy a fölkelés nem szorítkozik többé csupán a fekete lakosságra. Azonban ezen aggasztó ügyállás az anyaországban levő pártokra annyiban talán kedvező visszahatást fog gyakorolni, a mennyiben azokat még szorosabban egyesíteni fogja.

Beust b. hír szerint tudatta Konstantinápolyban, hogy a porta, azon esetre, ha a párisi szerződés 23, 25, 27. pontjának megváltoztatását indítványozná, Ausztria támogatására számíthat.

A Vatikán — római tudósítások szerint — néhány nap óta hajlandóbb mint volt eddig, elfogadni azon javaslatokat, melyek Franciaország által, az egyházi állam és Olaszország közötti „modus vivendi” helyreállítására nézve tettek.

Az „Üng. L.” megbízható forrásból jelenti, hogy Bécsben és Berlinben már átnyújtott az angol közvetítési javaslat, a mely francia részről készséggel elfogadott, de porosz részről teljesít-betlen feltételekhez kötöttet. Az angol kabinet valószínű megváltozásának esetében, Clarendon által a közvetítés erőlyes sürgetése, és ennek folytán a lefegyverzés várható.

Walojew orosz titkostanácsos római küldetése mint hallani, első sorban Mária orosz nagyhercegnének, a bajor király praesumptio nejének a római katholika vallásra áttérését célozza. Pétervári hírek szerint, ott már előkészületek tétetnek a bajor király elfogatására, ki már 14 nap mulva érkez-nék az orosz fővárosba.

A „Correspondencia” szerint Serrano és Prim tábornokok a legutóbbi nagy democrata-monarchicus manifestatio alkalmával, az elnökségi palota erkélyéről következő beszédekét intézték a tömeg-hez; Serrano, Olazaga szavait megerősítve így szolt: „A ideiglenes kormány semmi egyéb sem akar lenni, mint a népakarat hű végrehajtója. A jelen manifestatio, s az itt uralgó nyugalom és rend azt tanusítja, hogy a madridi lakosság meg van érve minden jog gyakorlására, s minden szabadság birtokára. Az ideiglenes kormány tökéletesen helyesli a manifestum békülékeny törekvéseit; az nagyon örülni fog rajta, ha a népbizalom támogatásával elérendette ama perczet, midőn a neki adott hatalmat a cortesgyűlésnek visszaadhatja. A cortesgyűlést illeti a nagy kérdés megoldása; a nemzet várja annak végzését, s az ideiglenes kormány ezen végzés előtt ugyanazon engedelmességgel fog meghajolni, mint a többi összes polgárok. Ama napon szerencsénk lesz elmondhatni, hogy mi is hozzájárultunk valamivel a nemzeti jólét megállapításához. Nép! a te magadtartása a mai napon kármentesit bennünket ama keserűségekért, melyeken keresztül kelle mennünk; mivel most már nyugodtan nézhetünk Spanyolország boldog jövője elé.”

Konstantinápoly, nov. 22. Az egyiptomi alkirály által száműzött Halim herceg ideérkezett. — Ignatieff tábornok jegyzéket intézett a portához, melyben tiltakozik a Gondovics eset alkalmából orosz alattvalók önkényes elfogatása ellen. A jegyzék hangsúlyozza, hogy jövőre a capitulatiok szorosán tekintetbe vétessenek. Az amerikai consul tiltakozott amerikai polgároknak az Oreilly ügyben történt elfogatása ellen.

KÖZGAZDASÁG.

Az erdélyi gazdasági-egyesület igazgató-választmányának folyó évi novemb. 23-án tartott ülésében következő

ügyek tárgyalattak: 1. A gazdasági-egyesület által folyó évben rendezett központi és vidéki terményárlatok inté-

